

Motion till riksdagen 2005/06:Ub460

av **Sven Gunnar Persson (kd)**

Omprövning av takbeloppen i den högre utbildningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om omprövning av takbeloppen i den högre utbildningen under löpande verksamhetsår.

Motivering

Resursfördelningssystemen i den högre utbildningen är utformade på två sätt. Det ena systemet utgår från det uppenbara behovet av central planering av dimensioneringen av den högre utbildningen. Det maximerade anslaget per lärosäte, det s.k. takbeloppet, ger statsmakterna en viktig möjlighet att utveckla verksamheten med överblick och kostnadskontroll. Det andra systemet utgår från studenternas preferenser och uttrycks i en efterställd resursfördelning efter helårsstudenter och helårsprestationer, den så kallade studentpengen. Härigenom kan studentinflytandet manifesteras och "utbildningsmarknaden" utveckla ett samspel mellan utbud och efterfrågan.

För att detta system skall fungera krävs att statsmakterna regelbundet reviderar takbeloppen för att flexibelt möta studenternas efterfråga vid olika lärosäten. En sådan flexibilitet är också angelägen i en situation med ansträngda statsfinanser. Genom att anpassa takbeloppen till efterfrågan inom den totala anvisade kostnadsramen kan resurserna användas effektivt för att närma sig målet om att 50 % av gymnasieeleverna fortsätter till högskolan innan 25 års ålder.

Det är uppenbart att det nuvarande systemet inte är tillräckligt flexibelt. Attraktiva lärosäten som till exempel Örebro universitet får ett mycket begränsat expansionsutrymme samtidigt som oanvända resurser låses in på andra håll. Det är i och för sig begripligt att det blir så eftersom lärosätena uppfattar att det finns en stelhet i takbeloppen och att det kanske är lättare att förlora ett tänkbart expansionsutrymme än att frigöra ett sådant. En nyordning där flexi-

Fel! Okänt namn på

biliteten blir pålitlig och lärosätena har förtroende för att den kan fungera åt båda hållen skapar förutsättningar för en effektiv resursanvändning.

En ordning där takbeloppen rutinmässigt omprövas två gånger under löpande verksamhetsår, t.ex. i anslutning till bokslutet och prognosen samt delårsbokslutet och den prognosen, skulle avdramatisera flexibiliteten och öka resursutnyttjandet.

Med argumentet att lärosäten behöver långsiktighet i sin planerig avslag riksdagen under föregående riksmöte förslag om omprövning av takbeloppen under löpande verksamhetsår. Enligt min mening finns det emellertid stora fördelar med den möjlighet till större flexibilitet och dynamik som motionens förslag innebär.

Stockholm den 28 september 2005

Sven Gunnar Persson (kd)